

Preek over Matteus 10:16

- Schildwolde, 18 februari 2018
- Kees van Dusseldorp
- begeleiding: Statement

... als schapen onder de wolven ...

mededeling overlijden

Ps.42:1

votum en groet

Ps.42:3

wetslezing

[2^e gebod:

Opw.518 *Heer, U bent altijd bij mij*

gebed

lezen: Mat.9:35-11:1

Opw.706 *Zie hoe Jezus lijdt voor mij*

opdracht kinderen + KidzKlup

preek: Mat.10:16

Ps.119:7,8,9

gebed

Ld.442

collecte

Gz.163 *Ik bouw op U* (Opw.124)

zegen

Gemeente van Christus,

**** als schapen onder de wolven?**

#2

'Zie ik zend jullie als schapen onder de wolven', zegt Jezus.

Dat is geen fijn plaatje. Als schapen onder de wolven.

In november werd er een wolf doorgereden bij Kloosterburen.

Hij werd gelinkt aan drie doodgebeten schapen in de weken ervoor.

Stuur een paar schapen onder de wolven.

Dan kun je op je vingers uitrekenen wat er gebeurt.

#3

Zoiets is onvermijdelijk.

Een wolf kan het niet laten.

Een schaap kan zich niet verweren.

Eén wolf in een kudde schapen is al een drama.

Laat staan als er een paar schapen in een roedel wolven terechtkomen.

Of een lammetje.

Die overleven dat niet.

#4

En toch zegt deze herder: 'Ik zend jullie als schapen onder de wolven.'

Dat is toch niet oké!

Welke herder zou dat doen?

Jezus zegt het tegen zijn leerlingen.

'Ik stuur jullie erop uit.

Twee aan twee moeten jullie de dorpen en steden bezoeken.

Maar let op: het zijn echt wolven daar!

Ze staan klaar om jullie te verslinden.

Dat is onvermijdelijk.'

Is dat niet wat overtrokken?

Als we straks de kerk verlaten, begeven we ons dan onder wolven?

Is het gevaarlijk in onze wereld voor christenen?

In ons land?

Zijn de mensen ons vijandig gezind?

Zijn wij zulke schapen? En waar zijn dan de wolven? Wie zijn de wolven eigenlijk?

**** Jezus ziet de werkelijkheid**

#5

Je kunt zeggen: Jezus heeft het niet tegen ons.

Hij heeft het tegen zijn leerlingen toen en daar.

Maar onze situatie is anders.

Je kunt alle bijbelteksten niet direct naar jezelf toetrekken.

Daar heb je gelijk in.

Je moet altijd goed kijken of een bijbelwoord een specifieke betekenis heeft, of een algemene betekenis. Je moet kijken of de situaties van toen en nu wel vergelijkbaar zijn. Anders trek je Gods Woord scheef. Ontdek je niet wat jouw echte verantwoordelijkheid is.

Maar weet je: deze uitspraak van Jezus klonk in de oren van zijn leerlingen net zo vreemd en net zo heftig als in die van ons. Want Jezus ziet de werkelijkheid. En die is vaak anders dan hoe wij het zien. Wij zien mensen. Jezus ziet wolven. Wij zien zieken en zwakken. Jezus ziet schapen zonder herder. Wij zien pijn en wanhoop. Jezus ziet boze geesten. En reageert daarop met kracht en genade. Misschien moeten we proberen onze bril op de werkelijkheid af te stemmen op die van Jezus.

Jezus werd steeds meer bekend. En steeds meer populair. Mensen kwamen graag naar zijn preken luisteren. Over het koninkrijk van God. Over Gods liefde. Over hoe je met elkaar moet omgaan. Over vergeving van zonden. Hij liet zien wat Gods wijsheid was met de geboden. En Hij genas de zieken, bevrijdde de bezeten, richtte de gebogenen weer op en herstelde Gods recht. Van alle kanten stroomden mensen toe. Het was heerlijk om bij Jezus te zijn. Je merkte Gods aanwezigheid.

Als Jezus al die mensen om zich heen ziet, raakt hij ontroerd. Hij voelt medelijden met al die mensen die een verhaal hebben, die verdriet bij zich dragen, die zuchten onder kwalen en handicaps, die vastzitten in de strikken van de zonde. Geen mens is zonder pijn. Zie jij dat ook als je om je heen kijkt? Herken je dat? Er is geen mens zonder verhaal.

Jezus zucht ervan. 'Wat zien ze er moe uit. Wat zijn ze beschadigd. Getekend door het leven. Gehavend door de strijd. Verzwakt door alle moeite. Geplaagd door demonen. Verward door alle verhalen.

Ze weten niet waar ze het zoeken moeten. Ze kennen geen echte vreugde en vrijheid. Ze hebben geen vrede, geen hoop. Schapen zonder herder.' Zo ziet Jezus al die mensen die naar hem toekomen. Jezus ziet de werkelijkheid anders dan wij. Veel duidelijker en veel scherper. Schapen zonder herder! Uitgeput en hulpeloos. Dorstig naar levend water.

Maar zelf kan Jezus niet overal tegelijk zijn. Hij doet wat Hij kan, maar komt handen en voeten tekort. Daarom roept hij zijn leerlingen. 'Kom hier! Ik zend jullie uit. Naar alle dorpen en steden van Israel. Ik geef jullie ook mijn bevoegdheid om zieken te genezen, om boze geesten uit te drijven. Maar bovenal: breng overal de boodschap dat het koninkrijk van God eraan komt! Zet mensen in de ruimte van God!'

Zo stuurde hij zijn leerlingen er twee aan twee op uit. In een project dat zeker een aantal weken geduurd moet hebben. Maar de instructie die Jezus geeft, is ook gericht op een verdere horizon. Het gaat niet alleen om die actie van toen. Jezus heeft het ook over het werk dat zijn leerlingen later zullen doen. Erop uittrekken om het evangelie door te geven. En wat ze zullen meemaken: gevangenschap, vervolging, rechtszaken, zelfs de dood. Deze instructie reikt nog verder. Jezus kijkt zelfs door tot aan het eind van de tijd. Hij overziet alle eeuwen van de kerkgeschiedenis. Het koninkrijk moet gebracht worden! De oogst is groot, vraag alsjeblieft of de Heer meer arbeiders inzet!

Daarom zijn wij ook inbegrepen. Zijn instructie heeft ook betrekking op onze wereld. En op christenen vandaag. De missie van Jezus is nog niet klaar. Nog lang niet iedereen heeft het goede nieuws echt gehoord en gezien. Er zijn nog zoveel mensen zonder blijd-

schap, zonder vrede, zonder uitzicht, zonder kracht. Nog steeds schakelt Jezus leerlingen in. Al zijn leerlingen. Ieder op zijn of haar eigen manier en plaats, dat wel. Maar wie met de ogen van Jezus leert kijken, die ziet de mensen in nood. Schapen zonder herder. Weet je geroepen om van vrede, vreugde en vrijheid te getuigen!

** in het voetspoor van de Heer

Maar hoe zit het dan met die wolven? Waar ziet Jezus de wolven? Het is niet fijn om zo naar mensen te kijken: jullie zijn wolven, die klaar staan om mij te verslinden. Dat is ook niet wat Jezus bedoelt. Maar Hij wijst erop, dat de boodschap van het koninkrijk in de wereld niet door iedereen wordt geaccepteerd. Dat hij in de wereld door velen niet wordt geaccepteerd. Want het gaat om een beslissing rond Jezus.

Als dat het was, 'niet geaccepteerd', dan was het nog te overzien. Als het blijft bij: 'ik ben het niet met je eens', dan blijft de schade beperkt. Maar in het afwijzing van Jezus komt altijd een kracht los, die verder gaat. Een duivelse kracht, die het de leerlingen van Jezus moeilijk maakt.

Zijn mensen wolven? Wel voor elkaar. De misbruikverhalen buitelen over elkaar heen. Deze week nog: mensen die werken voor ontwikkelingswerk hebben op grote schaal kinderen misbruikt. Als er sprake is van macht, worden sluimerende begeerten zomaar een oncontroleerbaar risico. Als er sprake is van geld, zijn mensen bereid om onvoorstelbaar ver te gaan om rijk te worden. Als het gaat om eigen welvaart, drukken we zwakken, vreemdelingen, gehandicapten en ouderen gemakkelijk aan de kant. Als het gaat om jouw positie, is een beschadigende opmerking over anderen zomaar gemaakt. Er zit in de mens een kwalijke kracht die de ander de ruimte voor het leven ontnemt. Gelukkig is dat niet het enige wat je kunt zeggen. Maar dit is ook zichtbaar. Dat mensen wolven zijn voor elkaar. Het is niet verkeerd dat er regels zijn, dat er controle is, dat er protocollen bestaan, dat er handhaving is. Om samenleven mogelijk te maken.

Maar Jezus ziet dat wolfachtige ook nog op een andere manier. In het verzet tegen het goede nieuws. Alle eeuwen van de kerkgeschiedenis is dit aan de orde. Je komt met een mooie boodschap. Je vertelt het verhaal van verlossing en genade. Je brengt iets van het nieuwe leven, ook in liefde, blijdschap, vrede en hoop. Maar je boodschap wordt verdraaid, ingepalmd, geparkeerd, verworpen. Je ontmoet weerstand, afwijzing, spot, bestrijding. Je zult erdoor beschadigd worden, geïsoleerd, zelfs gedood.

Hoe dat kan? Omdat de boze erbij is. En ook de meest vriendelijke mensen gebruiken kan om het evangelie weg te drukken. En christenen de mond te snoeren. Achter mensen die het zelf zo goed weten, die denken het zonder Jezus te kunnen, ontwaart de Heer wolven die het gemunt hebben op zijn kudde.

Kan ik er iets van schetsen: als 90% van jouw team niets heeft met de kerk en het christelijk geloof, dan begint dat met een sfeer van: iedereen moet het zelf weten. Maar op een gegeven moment wordt dat een sfeer van: eigenlijk is het achterhaald wat jij vindt. Jij wilt toch niet beweren dat ik het niet goed zie? Ik mag toch mijn eigen gevoel volgen? En je voelt je niet vrij meer om voor je overtuiging uit te komen. Voelt je er verlegen mee. Schaamt je er misschien voor. Of gaat er zelf aan twijfelen.

Meer dan 60% van de uitvaarten in Nederland gaat vandaag in de vorm van een crematie. Bijna 40% van de huwelijken loopt uit op een scheiding. 15% van het aantal zwangerschappen wordt voortijdig beëindigd door een abortus. Bijna 10% van de ouderen heeft de wens om zelf een einde te kunnen maken aan het leven als het voltooid voelt. Het gaat me niet aan om dat te veroordelen. Zeker niet in individuele situaties. Maar het doet ook iets met onze cultuur. Die niet alleen steeds minder christelijk, maar ook steeds meer anti-christelijk wordt. Het wordt niet gemakkelijker, ook niet voor je eigen beleving, om je christen-zijn in te vullen.

Wolven? Ik zou geen mensen persoonlijk zo willen typeren. Maar ik zie wel boze machten die gebruik maken van mensen en ontwikkelingen om het evangelie in te snoeren. En de leerlingen van Jezus hun vrijmoedigheid te ontnemen. En laten we daarbij niet alleen naar anderen wijzen, maar ook zelf de risico's onderkennen. Want de boze is er ook in de kerk graag bij om de kandelaar onder de korenmaat te zetten. Om het evangelie achter het gordijn te zetten, Jezus even tussen haakjes te plaatsen en andere dingen in het centrum te zetten. Let op jezelf! Wees gewaarschuwd!

'Ik zend jullie als schapen onder de wolven,' zegt Jezus. Zijn populariteit groeide met de dag. Hij stuurt zijn leerlingen erop uit om zijn slagkracht in de oogst te vertwaalfvoudigen. En waarschuwt op dat moment al: de wereld is geen neutraal terrein. De boze maakt gebruik van mensen, zelfs als ze vriendelijk en respectvol overkomen. Ik zal ze niet uitschelden voor wolven. Maar ik moet wel mijn ogen open houden voor de aanslagen op het evangelie, voor het wegdrukken van Jezus Christus, voor het onscherp worden van de verkondiging, voor het verlies van het geloof en de vrijheid van Christus. Jezus heeft het over wolven. Zo taxeert Jezus de situatie in de wereld.

**** met een houding van een slang en een duif**

#6

Wees scherpzinnig als een slang, maar behoud de onschuld van een duif.

Dat is de houding die Jezus zijn leerlingen aanprijst. De houding van een christen in een wereld die bedreigend is. Je moet een combinatie zoeken van een slangenwijsheid en duivenzuiverheid. Zullen we daar eens naar kijken? Naar die bijzondere houding?

Misschien dat je slang en duif als eerste koppelt aan de duivel en de Heilige Geest. Dat vind ik wel begrijpelijk gezien de manier waarop deze beelden in de rest van de Bijbel worden gebruikt. Toch is dat hier niet het geval. Jezus zet hier de slang als een positief voorbeeld neer. Meestal is een slang het symbool van sluwheid, verradelijkheid, van achterbaksheid en magie. Maar hier staat de slang voor wijsheid. Wat is de wijsheid van de slang? Een slang heeft scherpe zintuigen. Hij ruikt met zijn tong, voelt met al zijn schubben, kan infraroodstraling waarnemen en daarmee in het donker zien. Slangen weten dat hun kansen in een gevecht klein zijn en trekken zich daarom meestal terug. De slang is scherpzinnig, staat in onze vertaling. Het woord betekent in andere bijbelteksten ook bedachtzaam, verstandig, met goed inschattingsvermogen, wijs. Een slang zegt niet: de wereld is goed, ik kan alles aan. Nee, hij zet al zijn zintuigen open om het gevaar te ontdekken. En kent zijn eigen kwetsbaarheid. Hij lijkt goed na te denken voor hij iets doet. En maakt slim gebruik van de omstandigheden.

Wie is zo verstandig als een slang? Een mens die wijsheid van Gods Geest ontvangt. Die onderscheid maakt tussen goed en fout, tussen mogelijkheden en gevaren. Die kan inschatten wat goed overkomt en welke woorden verkeerd vallen. Die enig besef heeft van de omgeving, rekening houdt met risico's en om zich heen blijft kijken. Die ook kritisch is op zichzelf, zich onder Gods Woord blijft stellen.

'En die tegelijk de onschuld van de duif niet verliest,' voegt Jezus eraan toe. Een duif? Je ziet ze overal. In de tuin, op de straat, bij het station, op een markt, overal. Een duif lijkt zich juist niets aan te trekken van gevaar. Heeft geen dubbele agenda. Hij eet zo uit je hand. Jezus noemt de onschuld van de duif. Een woord dat op andere plaatsen wel vertaald is met zuiverheid, ongedeeldheid, ongemengd, eenvoud. Verlies je onschuld niet, verlies je zuiverheid niet, raak niet gefrustreerd of cynisch, wees niet angstig, laat je niet verlammen, laat je niet meezuigen door de meerderheid. Maar blijf zelf het goede doen, blijf zegenen en bidden, blijf bemoedigen en meeleven.

Wie is zo onbevungen als een duif? Een mens die zich door de Heilige Geest steeds richt op Jezus Christus. Die weet dat hem of haar genade is bewezen. Die zelf leeft in de vrijheid, vreugde en vrede in Jezus Christus. En daar zelf de onschuld steeds weer terugvindt. Die vandaaruit het goede blijft zoeken en doen, ook in de moeilijkste omstandigheden. Ook waar dat niet gewaardeerd wordt. Die iets van Gods liefde belichaamt.

Wees zo bedachtzaam als een slang en verlies de zuiverheid van een duif niet. Dat is niet bedoeld als een soort keuzemenu: soms moet je slim zijn, soms kun je enthousiast zijn. Soms moet je je terugtrekken en soms kun je wel iets van jezelf laten zien. Nee, het is één houding. Voor iedere christen in deze wereld. In alle omstandigheden. Als ik dat kort samenvat: hou je hoofd erbij, maar verlies je geloof niet. Weet wat je doet en denk erover wat je ergens van vindt en hoe je iets zegt. En hou rekening met weerstand. Met andere verhalen. Maar verlies in dat alles je eigen blijdschap en vertrouwen niet. Laat de liefde van Christus in je hart wonen. Voor ieder mens die je ontmoet.

Zoek de combinatie van de slang en de duif. Zou voor gereformeerde christenen die duif niet sneller ondersneeuwen dan die slang? Dreigt bij ons het onbevungen spreken over onze Heer niet tekort te komen? Je blijdschap over Christus, je liefde voor de kerk, je enthousiasme in je geloof. Gezegend de mens die de onschuld van de duif behouden heeft! Of weer terug weet te vinden.

Wees wijs als een slang en open als een duif. Die wonderlijke combinatie zag je bij de Heer Jezus zelf. Hij ziet de wolven waar wij ze nog niet eens ruiken. En toch begaf hij zich als schaap in hun midden. Als Lam. Dat ging niet goed. En tegelijk was dat heel goed. En ging het koninkrijk open.

**** leven als leerling in deze wereld**

#7

Schape en wolven. Slangen en duiven. Het is een behoorlijk dierenpark in dit woord van Jezus. Het is een ontmaskerend woord: de wereld is niet neutraal, het leven geen spelletje: Ik zend jullie als schape onder de wolven. Tegelijk leert Jezus ons de bijbehorende houding: wees wijs als een slang en open als een duif. Hou je hoofd erbij, maar verlies je geloof niet.

'Ik ben het die jullie zend!' Jezus zelf staat achter je. Zo bemoedigt Hij ons. Ook als is de wereld ten diepste vijandig voor jullie, omdat ze mij verwerpt, toch stuur ik jullie erop uit. Omdat ik medelijden heb met al die mensen, die geen werkelijke blijdschap en vrede kennen. Omdat de oogst zo groot is, maar er zo weinig arbeiders zijn.

'Ik ben het die jullie zend.' Maar je gaat niet zonder hulp en steun. Zo werkt Jezus zeven beloften uit in de tweede helft van zijn instructie. Je gaat met mijn Geest (20), met de belofte van redding (22), in het spoor van mij als je Meester (25), onder de trouwe aandacht van de Vader (30), in het besef dat ik je ondersteun vanuit de hemel (32), in de wetenschap dat je Mij belichaamt (40) en dat de grote beloning wacht (42).

Luister naar de Heer, ontdek waar zijn hart klopt, laat zijn woorden op je inwerken, sta stil bij de dieren die hij ten voorbeeld stelt en leef! Leef als leerling van Jezus, als getuige van de Heer, als licht in deze wereld, als levend teken van het Koninkrijk.

Amen